

Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki*

*Erhan DURUKAN***

Özet

Bu çalışmanın amacı Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile öğrencilerin bu metinleri okuma hızı ve anlama oranları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmada betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda MEB Yayınları'na ait 7. sınıf Türkçe ders kitabından üç adet düzyazı metni seçilmiş, bu metinlerin okunabilirlik düzeyleri hesaplanmıştır. Metinlerin okunabilirlikleri Ateşman tarafından Türkçeye uyarlanan Flesch Okunabilirlik Formülü ile belirlenmiştir. Sonrasında seçilen metinlere yönelik Okuduğunu Anlama Testi hazırlanmış ve öğrencilere uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin bu metinleri okuma hızları tespit edilmiştir. Bu şekilde öğrencilerin okuma hızlarının ve metinleri anlama becerilerinin metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre farklılaşma durumuna bakılmıştır. Toplanan veriler SPSS 16 programına girilmiş; verilerin analizinde Pearson korelasyon katsayısından ve Tek Yönlü ANOVA testinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre öğrencilerin okuma hızları ve anlama düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okunabilirlik, okuma becerisi, Türkçe ders kitapları.

The Relationship of Reading Skills of Students and Readability Levels of Texts

Abstract

Purpose of this study is to determine the readability levels of texts in Turkish lesson course books and reading speed and understanding levels of students related to these texts. In this study relational model, one of the descriptive research method, used. In the study three prose texts elected in 7th class MEB Publication's Turkish lesson course book and calculated the readability levels of these texts. Readabilities of texts determined with the Flesch Formula adapted to Turkish by Atesman. After this, Understanding Test prepared and practiced to students. Than we determine the reading speed of students. In this way we analyze the relation of reading speed and understanding level. Research data analyzed with Pearson correlation and one way ANOVA in SPSS 16. At the end of this study it has been found that reading speed and understanding levels of students can be changed according to readability levels of texts.

Key Words: Readability, reading ability, Turkish course books.

Giriş

Bir metnin okunabilirliğini ölçen formüller, metinlerin kelime ve cümle uzunluğuna dayalı yüzeysel yapısını esas aldığından görsel yönden sorunsuz metinler üzerinden hareket eder. Anlamsal yönden ise metnin okunabilirliğini matematiksel bir formülle ifade etmek mümkün değildir. Bu sebeple okunabilirlik kavramı genellikle bir metnin okunma güçlüğü'nün birtakım matematiksel formüller

* Bu çalışma, "Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu" (4-7 Aralık 2013, Bursa)'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü. Trabzon.
E-posta: erhandurukan@gmail.com

aracılığıyla hesaplanması anlamında kullanılmaktadır (Ülper, 2010). Okunabilirlik ve anlaşılabilirlik genellikle farklı kavramlar olarak görülmektedir. Anlaşılabilirlik, metne ait niceliksel özelliklerin yanı sıra birtakım niteliksel özelliklere de bağlıdır (Ateşman, 1997).

Geleneksel formüller, okunabilirliği hesaplamada benzer yöntemleri kullanır. Formüller cümle uzunluğu, kelime uzunluğu ve kelime sıklığı gibi kolay ölçü birimlerini birleştirme eğilimindedirler. Daha kısa cümleler, daha kısa kelimeler ve daha sık tekrarlanan kelimeler taşıyan metinler; uzun cümleler, uzun kelimeler ve seyrek kullanılan kelimeler taşıyan metinlere göre daha okunabilir veya daha az zorluk taşıyan metinler olarak dikkate alınır (Benjamin, 2012). Okunabilirliğin ölçülmesinde birbirinden farklı sözcüklerin toplam sözcük sayısına oranı, eylem, ad, adil, edat, bağlaç vb. gibi sözcük türlerinin, zor sözcüklerin, yabancı sözcüklerin, tek ya da çok heceli sözcüklerin, bir kez kullanılan sözcüklerin, belirli bir alana ait terimlerin, belirsiz adılların, somut ya da soyut sözcüklerin, birleşik ve basit sözcüklerin, eklerin sayıları ya da oranları, edatlı sözcük öbeklerinin, tamlamaların, basit ya da karmaşık cümlelerin, temel ve yan cümlelerin sayıları ya da oranları, sözcüklerin metin içinde taşıdıkları bilgi miktarı gibi pek çok değişken okunabilirliğin ölçülmesinde kullanılabilir. Ancak formüle ilişkin değişken miktarı arttıkça formülün uygulanması güçleşecektir (Ateşman, 1997).

İlk ciddi okunabilirlik formülü 1948 yılında Flesch tarafından yayımlanmıştır. Formülden çıkan 0 ile 100 arasındaki değer metnin güçlüğü hakkında bilgi vermektedir. Bir metinden seçilen 100 kelimelik bir kesitte, kelimelerin ve cümlelerin uzunluğu belirlenir. Kelimelerin uzunluğunu belirlemek için toplam hece sayısı, toplam kelime sayısına bölünür. Cümlelerin uzunluğu ise toplam kelime sayısı, toplam cümle sayısına bölünerek tespit edilir (Çetinkaya, 2010).

$$\text{Kelimelerin Uzunluğu} = \frac{\text{Hece Sayısı}}{\text{Kelime Sayısı}}$$

$$\text{Cümlelerin Uzunluğu} = \frac{\text{Kelime Sayısı}}{\text{Cümle Sayısı}}$$

Okuma Kolaylığı Puanı = $206,835 - (1,015 \times \text{ortalama cümle uzunluğu}) - (84,6 \times \text{kelime başına düşen ortalama hece sayısı})$

Bu formülün temel hareket noktası, kelime başına düşen hece sayısı 1'e düştükçe metnin kolay, kelime başına düşen hece sayısı 10'a yükseldikçe metnin zor olarak değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme cümle başına düşen kelime sayısı için de yapılmakta, bu sayı 1'e düştükçe metin kolay, 10'u geçtikten sonra zor olarak kabul edilmektedir (Güneş, 2000). İlgili formülde düzeyler şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

DÜZEY	OKUNABİLİRLİK SAYISI
ÇOK KOLAY	90-100
KOLAY	70-89
ORTA GÜÇLÜKTE	50-69
ZOR	30-49
ÇOK ZOR	1-29

Türkiye’de yapılan okunabilirlik çalışmalarının büyük bölümünde belirli bir eğitim aşamasındaki bir sınıf için oluşturulmuş metinlerin okunabilirliği ile öğrenci düzeyi arasındaki eşleşmenin uygunluğu incelenmiştir (Çetinkaya, 2010). Bu çalışmaların çoğunda Ateşman’ın uyarladığı formülün kullanıldığı görülürken, diğer çalışmalarda Cloze, Fog, Flesch-Kincaid gibi formüller ve testler uygulanmıştır. Bu formüllerin bir arada kullanıldığı çalışmalar formüllerin verdiği çelişkili sonuçlarla dikkat çekmektedir (Güven, 2010). Bu nedenle, farklı dilde yazılmış okunabilirlik düzeylerini belirlemeye yönelik formüllerin tutarlı sonuçlar vermeyebileceği söylenebilir.

Güneş (2000), Milli Eğitim Bakanlığı onaylı 52 kitabı okunabilirlik açısından değerlendirdiği çalışmasında 40 kitabın 12 yaş ve üstü, 12 kitabın da 6-12 yaş arası çocuklara yönelik olduğu sonucuna ulaşmıştır. Cümle uzunlukları 14 kitapta 10-15 kelime, 18 kitapta 8-9,5 kelime, 16 kitapta 5-7,5; 4 kitapta 4,5-5,5 kelime olarak tespit edilmiştir. 52 kitabın 20’si cümle uzunlukları yönüyle çocukların okuyabilecekleri düzeyde bulunmuştur.

Temur (2002), ilköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarını Ateşman’ın uyarladığı okunabilirlik formülüne göre inceleyip karşılaştırmıştır. Buna göre ders kitaplarındaki metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durum ders kitaplarının, öğrencilerin yazma becerilerine katkıda bulunmadığı şeklinde değerlendirilmiştir.

Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu (2007), 3 yayınevine ait altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiir ve tiyatro metinleri hariç 46 metni Ateşman’ın uyarladığı formüle göre inceledikleri çalışmada ortalama sözcük uzunluğunu 2,61; cümle uzunluğunu ise 10,25 olarak tespit etmişlerdir. Metinlerin % 80’i kolay ve orta güçlük seviyesinde puanlar almışlardır. Kitaplar arasında ise metinlerin okunabilirliği açısından uyum olmadığı gibi her kitabın kendi içinde de okunabilirlik düzeyi bakımından tutarlılığı mevcut değildir.

Zorbaz (2007), 46 adet Türkçe ders kitabında yer alan 66 tane masalın kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyini Ateşman’ın uyarladığı formüle göre incelemiştir. İlköğretim birinci kademedeki (1-5. sınıflar) masalların sözcük ve cümle uzunluklarının 4. sınıfa kadar düzenli bir gelişme gösterdiği, 4 ve 5. sınıfta ise sözcük ve cümle uzunluklarının bir düşüş gösterdiği tespit edilmiştir.

Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki

İlköğretim ikinci kademe (6-8. sınıf) Türkçe ders kitaplarındaki masalların sözcük uzunluklarının sınıflara göre düzenli bir artış gösterdiği, cümle uzunluklarında ise fazla bir fark olmamakla beraber düzenli bir düşüş yaşandığı belirlenmiştir. İlköğretim 1. kademedeki masalların okunabilirlik düzeyleri 84,36; ilköğretim ikinci kademedeki masalların okunabilirlik düzeyleri ise 78,37 çıkmıştır. İki seviye de kolay kabul edilmekle birlikte kademeler arasında güçlük düzeyinin arttığı görülmüştür.

Demir (2008), Ateşman'ın uyarladığı formülü kullanarak ilköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tespit edilmesine yönelik çalışmasında metinlerin okunabilirlik düzeyinin çok kolay olduğunu belirlemiştir. Cümle ve kelime uzunluğu bakımından da metinler kolay olarak nitelendirilecek bir düzeydedir.

Temizyürek (2010), Ateşman'ın uyarladığı okunabilirlik formülünü kullanarak *100 Temel Eser* içinden seçilen 10 eserin okunabilirlik düzeyini tespit etmeye çalışmıştır. Metinlerde kelime uzunluğu olarak ciddi bir fark görülmezken, cümle uzunluğu açısından önemli farklar bulunmuştur. İncelenen eserlerin bir tanesi zor, beş tanesi orta güçlükte, dört tanesi ise kolay okunabilir düzeyde bulunmuştur.

Tosunoğlu ve Özlük (2011), ilköğretim 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyini Ateşman'ın uyarladığı formüle göre inceledikleri çalışmada metinlerin tamamı kolay okunabilir düzeyde bulunmuştur. İncelenen metinlerde sözcüklerin hece sayısı olarak uzunlukları 2,51-2,85 aralığında, cümle uzunlukları ise 4-5,5 aralığında değişmektedir. 1. sınıf Türkçe ders kitabında bulunan metinlerin okunabilirlik düzeyleri, öğrenci seviyesine uygun olarak görülmüştür.

Okur ve Arı (2013), 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin okunabilirliğini Ateşman'ın ve Çetinkaya-Uzun'un geliştirdikleri formüllere göre incelemişlerdir. Ateşman'ın uyarladığı formüle göre ders kitaplarının okunabilirlik düzeyi en fazla orta düzeyde yoğunlaşmıştır. Kitaplarda sınıflar arasında alt sınıflardan üst sınıflara geçtikçe dengesiz artma ve azalmalar görülmüştür. Bilgilendirici metinlerin okunabilirlik düzeyinin, öyküleyici metinlere göre daha zor olduğu belirlenmiştir. Çetinkaya-Uzun formülüne göre ise en fazla yoğunlaşma eğitsel okumadadır. 6 ve 7. sınıf ders kitaplarındaki metinlerin çoğu bu sınıflardaki öğrencilerin seviyesinin üzerindedir. Öyküleyici metinlerin okunabilirliği, bilgilendirici metinlere göre daha kolay bulunmuştur.

İskender (2013), Türkçe ders kitaplarındaki (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile metinlerdeki kelime ve cümle yapıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Türkçenin dil bilgisel özellikleriyle okunabilirliği ilişkilendiren alan yazınındaki tek çalışma olan bu araştırmada kelime ve cümle yapılarıyla okunabilirlik düzeyleri arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazınında yer alan araştırmalar dikkate alındığında en çok tercih edilen okunabilirlik formülünün Flesch formülü olduğu görülmektedir. İlgili çalışmalardan hareketle alan yazınında şu eksikliklerin olduğu görülmektedir:

1. Metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre öğrencilerin bu metinleri okuma hızlarının değişip değişmediği incelenmemiştir.

2. Metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre metinlerin anlaşılabilirlik düzeylerinin farklılaşma durumları araştırılmamıştır.

Bu nedenle bu araştırmada Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile öğrencilerin bu metinleri okuma hızı ve anlama düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Yöntem

Araştırma betimsel yöntemlerden tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmada iki farklı değişken arasındaki ilişki ele alındığından çalışma ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Öncelikle Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyleri, daha sonra ilköğretim öğrencilerinin bu metinleri okuma hızı ve anlama düzeyleri belirlenmiştir. Bu belirlemelerden sonra metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre öğrencilerin okuma hız ve anlama oranlarının anlamlı biçimde farklılaşma durumları incelenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubu Trabzon il merkezinde bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 20 7. sınıf öğrencisiyken; çalışmada kullanılan metinler ise 7. sınıf MEB Yayınları'na ait Türkçe ders kitabındaki 3 adet metindir. Metinlerin seçiminde öğrencilerin söz konusu metinlerle daha önce karşılaşmama durumlarına dikkat edilmiştir.

Metinler farklı düzeylerden olacak biçimde bilgilendirici türdeki düzyazılardan seçilmiştir. Metinlerin okunabilirlik düzeyleri Ateşman tarafından Türkçeye uyarlanan Flesch formülü ile belirlenmiştir. Örneklemedeki 3 metnin 1'i kolay (*İyimserlik ve Kötümserlik*; harf sayısı: 4649), 1'i orta (*Anadolu'da Konukseverlik*; harf sayısı: 4124) ve 1'i zor (*Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür*; harf sayısı: 3167) okunabilirlik düzeyindedir.

Çalışma kapsamında her bir öğrenci üç düzeyde yer alan metinleri ayrı ayrı okumuştur. Öğrencilerin okuma hızlarının belirlenmesinde en kısa metnin (*Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür*; harf sayısı: 3167) uzunluğu dikkate alınmış ve diğer metinlerde de bu uzunluk üzerinde işlem yapılmıştır; böylece metin uzunluğu değişkeninin okuma süresi üzerindeki etkisi engellenmiştir. Metin uzunluğunun belirlenmesinde kelime boylarının yanıltıcı olabileceği görüşünden hareketle kelime sayısı değil, harf sayısı esas alınmıştır. Öğrencilerin, metinleri okuma hızları kayıt altına alınmış ve saniye cinsinden ifade edilmiştir.

Öğrencilerin, metinleri anlama düzeyleri ise her bir metinden sonra öğrencilere yöneltilen metni anlama sorularıyla belirlenmiştir. Öğrencilere okudukları 3 metinle ilgili çoktan seçmeli (10) ve kısa cevaplı (15) toplam 25 soru yöneltilmiş ve her bir soru 4 puan olacak biçimde 100 puan üzerinden

Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki

değerlendirilmiştir. Metinlere yönelik soru sayıları birbirine yakın (9+8+8) tutularak ortalama anlama düzeyinin sağlıklı biçimde belirlenmesine çalışılmıştır. Soruların hazırlanmasında *Öğretmen Kılavuz Kitabında* yer alan sorulardan yararlanılmıştır. Soruların bilgi, kavrama, analiz ve değerlendirme basamaklarında birbirine yakın zorluk düzeyinde olmasına dikkat edilmiştir.

Öğrencilerin okuma hızlarıyla anlama düzeyleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısıyla, metinlerin okunabilirlik düzeyine göre öğrencilerin metinleri okuma hızı ve anlama düzeylerinin değişip değişmediği tek yönlü ANOVA ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Öğrencilerin, metinleri okuma sürelerine ilişkin veriler Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1: Okuma Sürelerine Ait Veriler

Okunabilirlik düzeyi	Süre (Min) (sn)	Süre (Max) (sn)	Süre (ort) (sn)	Anlamlı farklılık (p)
Kolay	188	216	200,75	Kolay-orta
Orta	205	241	221,20	
Zor	260	288	273,70	Kolay-zor
Ortalama	217,67	248,33	231,88	

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğrencilerin metinleri okuma süreleri ortalama 201 ile 274 saniye arasında değişmektedir. Bu ortalama okuma süresi metinlerin okunabilirlik düzeyine göre kolaydan zora artış göstermekte ve bu artış istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık arz etmektedir (F: 462,919; $p < ,05$). Okunabilirliği kolay düzeydeki metinlerin orta ve zor düzeydeki metinlere, orta düzeydeki metinlerin de zor düzeydeki metinlere göre daha hızlı okunabildiği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin metinleri anlama düzeylerine ilişkin veriler Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2: Okuduğunu Anlama Düzeyine Ait Veriler

Okunabilirlik düzeyi	Anlama puanı (ort)	Anlamlı farklılık (p)
Kolay	77,80	Kolay-zor
Orta	76,00	
Zor	72,40	
Ortalama	75,40	

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğrencilerin metinleri anlama düzeyleri kolay metinlerden zor metinlere doğru azalmakta ve bu azalış istatistiksel olarak anlamlı farklılık arz etmektedir (F: 4,250; $p < ,05$). Anlamlı düzeyde farklılık ise yalnızca kolay ve zor okunabilirlik düzeyine sahip metinler arasında bulunmaktadır.

Öğrencilerin metinleri okuma hızıyla anlama düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve sonucu Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3: Okuma Hızı ve Anlama Düzeyi İlişkisi

		Hız	Anlama
Hız	Pearson katsayısı	1	-,365
	p		,004
Anlama	Pearson katsayısı	-,365	1
	p	,004	

Tablo 3'te görüldüğü üzere öğrencilerin okuma hızlarıyla anlama düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Pearson korelasyon: -,365; $p < ,01$). Bu nedenle okuma hızının artmasıyla anlama düzeyinin azaldığı söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Alan yazınında metinlerin okunabilirliği üzerine hece ve kelime sayısını esas alan birçok çalışma yer almaktadır. Söz konusu çalışmalarda ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyleri çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Metinlerin okunabilirlikleriyle okunma hız ve anlaşılma düzeyleri ise yeterince irdelenmemiştir. Bu çalışmada öğrencilerin okuma hız ve anlama düzeylerinin metinlerin okunabilirlik düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu araştırmada okunabilirlik düzeyi bağlamında hece ve kelime sayısını esas alan Flesch formülü kullanılmış, Türkçenin dil bilgisel özellikleri dikkate alınmamıştır.

Araştırma sonunda öğrencilerin okuma hız ve anlama düzeylerinin metinlerin okunabilirliklerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Metinlerin okunabilirlikleri kolaydan zora geçtikçe öğrencilerin okuma hızı düşmekte ve okuduğunu anlama düzeyi azalış göstermektedir ve bu azalış istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Bu bulgu, metinlerin kelime ve cümle uzunluklarının öğrencilerin okuma hızlarını ve okuduğunu anlama düzeylerini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bu sonuç üzerinde, kelime ve cümle uzunluklarının artmasına paralel olarak kelime ve cümle yapılarındaki değişimle (basit yapıdan türemiş ve birleşik yapıya doğru) birlikte metinlerin karmaşık bir yapıya bürünmesinin etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın sonuçlarından hareketle ders kitaplarına seçilen metinlerin sınıf farkı gözetilerek okunabilirlik düzeylerinin dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Ayrıca özellikle hızlı okuma çalışmalarını yapılırken öğrencilere sunulacak metinlerin okunabilirlik düzeylerinin hesaplanarak kolaydan zora olacak biçimde olmasına özen gösterilmelidir. Öğrencilerin okuma hızlarıyla birlikte okuduğunu anlama becerilerinin de artmasına dikkat edilmeli ve bu yönde anlamayı kolaylaştırıcı etkinliklere de daha fazla yer verilmelidir. Bu çalışma, Türkçenin dil bilgisel özelliklerini dikkate almadan nicel boyuta dayalı okunabilirlik formülleriyle yapıldığından Türk diline özgü sonuçların alınabilmesi bakımından ileriki

Metinlerin Okunabilirlik Düzeyleri ile Öğrencilerin Okuma Becerileri Arasındaki İlişki

araştırmalar için nitel değişkenlerin (Türkçenin kelime ve cümle yapısı, kelime hazinesi, kelime kullanım sıklıkları vb.) de hesaba katıldığı bir okunabilirlik formülü üzerinde çalışılmalıdır.

Kaynakça

- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *AÜ TÖMER Dil Dergisi*, 58, 171-174.
- Benjamin, R. G. (2012). Reconstructing readability: recent developments and recommendations in the analysis of text difficulty. *Educational Psychology Review*, 24, 63-88.
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22), 206-219.
- Demir, T. (2008). *İlköğretim yedinci sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tespit edilmesine yönelik bir değerlendirme*. 17. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sakarya.
- Güneş, F. (2000). Çocuk kitaplarında okunabilirlik ilkeleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 67, 35-40.
- Güven, S. (2010). *İlköğretim 6. sınıf fen ve teknoloji ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- İskender, E. (2013). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin kelime ve cümle yapılarıyla okunabilirlik düzeyleri arasındaki ilişki*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Köse, E. Ö. (2009). Biyoloji 9 ders kitabındaki hücre ile ilgili metinlerin okunabilirlik düzeyleri. *Journal of Arts and Sciences*, 12, 141-150.
- Okur, A. ve Arı, G. (2013). 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği. *İlköğretim Online*, 12 (1), 202-226.
- Tekbıyık, A. (2006). Lise fizik I ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (2), 441-446.
- Temizyürek, F. (2010). Türkiye'de okuma seferberliği çerçevesinde seçilen kitapların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik açısından incelenmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 645-654.
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tosunoğlu, M. ve Özlük, Y. Ö. (2011). Okunabilirlik ve ilköğretim 1. sınıf Türkçe ders kitabındaki düz yazı metinlerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*, 189, 219-229.
- Turan, İ. ve Geçit, Y. (2010). Lise coğrafya 10. sınıf ders kitabının farklı okullara göre okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (2), 613-622.

Ülper, H. (2010). *Okuma ve anlamlandırma becerilerinin kazandırılması*. Ankara: Nobel Yayınları.

Zorbaz, K. Z. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3 (1), 87-101.